

РЕЦЕНЗИЯ

С.А. „Д.А. Ценов“ Свищов
Вх.№ 9800-25/25.09.2023

Върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.8. „Икономика“, по обявена процедура от С. А. „Д. А. Ценов“, гр. Свищов

Рецензент: доц. д-р Светлозар Димитров Стефанов

Автор на дисертационния труд: Десислава Стойчева Алаксандрова, № d010122285

Тема на дисертационния труд: Актуални аспекти на счетоводната система на публичните предприятия, регистрирани на БФБ

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Представеният за публична защита дисертационен труд е посветен на актуален за теорията и практиката проблем, свързан със счетоводната информационна система на предприятията от обществен интерес, които са регистрирани на БФБ. Актуалността на проблематиката се определя от обхвата, съдържанието, методиката на изследване и получените, в резултат на проучването резултати. Понастоящем тази проблематика не е достатъчно добре разработена в българската специализирана литература. Поради това обстоятелство, считам, че усилията на автора да разработи дисертационен труд на подобна тема следва да бъдат адмирирани.

Дисертационният труд се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература и 5 приложения, с общ обем от 229 стандартни машинописни страници. С цел по-доброто възприемане на текста, в дисертацията са включени 7 фигури и 12 таблици. Възприетата структура е подходяща и позволява в логическа последователност да се изследват теоретичните и практико-приложни аспекти, свързани с възможностите за интегриране на новите ESEF стандарти и ESG изисквания в счетоводната информационна система на предприятията от обществен интерес, регистрирани на БФБ.

Приятно впечатление прави списъкът с използвана литература, общо 113 заглавия на български и чужди езици, в т.ч. книги и специализирана учебна литература; научни статии и научни доклади; нормативни актове и счетоводни стандарти и регулировки. Безспорно използваният значителен брой литературни източници показва високата степен на информираност на дисертанта и неговите задълбочени познания на специализираната литература по изследвания проблем. Литературните източници са използвани и цитирани коректно в разработката. Добро впечатление прави и прецизното оформяне (в техническо отношение) на дисертационния труд и съпътстващите материали по защитата.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Разглежданата в дисертационното изследване проблематика е с висока теоретична стойност, която е потвърдена от направения задълбочен анализ на значителен брой теоретични постановки, свързани със счетоводната информационна система на предприятията от обществен интерес в Република България и възможностите за нейното усъвършенстване. Темата има висока практическа значимост по отношение на възможностите за приемане на новите регулации за нефинансово отчитане и устойчивост.

Разглеждан в своята цялост, дисертационният труд представлява задълбочено научно изследване на счетоводната информационна система на предприятията от обществен интерес в Република България, които са регистрирани на БФБ. Има ясно формулирана цел; обект и предмет на изследване, отличава се с добре формулирана, аргументирана и успешно защитена докторска теза, както и правилно дефинирани научно-изследователски задачи. С решаването на задачите се постига задълбоченост на изследването, формулирането на аргументирани и научно-обосновани изводи и предложения, които след известно адаптиране могат да намерят приложение в реалната

практика. За постигането на формулираната цел, докторантът умело използва различни изследователски подходи и методи които позволяват успешно да интерпретира получените резултати, както и да прави аргументирани изводи, обобщения и препоръки.

В съдържателно отношение, в увода на разработката, докторантът сполучливо обосновава актуалността на проблема, изяснява целта и задачите, обхвата, обекта, предмета и ограниченията на изследването, както и формулира изследователската (докторска) теза, която впоследствие успешно защитава и доказва.

Първа глава е посветена на теоретичните аспекти на счетоводната система на предприятията от обществен интерес. Направена е обща характеристика на счетоводната информационна система на изследваните предприятия, като последователно са изяснени: ролята и значението на счетоводството в предприятията от обществен интерес; направен е критичен анализ на нормативната уредба и съществуващите регулации на отчетността, аргументира се и необходимостта от възприемане на концепцията за интегрирана отчетност, в изследваните предприятия. Изложението в първата глава на разработката следва да се възприеме като теоретико-методологическа основа на дисертационното изследване и представя автора като научен работник, който има способността да обобщава и аргументира собствени тези и становища, свързани с изследваната проблематика.

Обърнато е необходимото внимание на функциите и специфичните характеристики на счетоводството в предприятията от обществен интерес. Аргументира се становището, че счетоводната информационна система има съществен принос за идентифициране, оценка и управление на рисковете в стопанската дейност на публичните предприятия и представлява ключов фактор за подобряване на ефективността на предприятията от обществен интерес.

Глава втора е посветена на проблемите на интегрирането на стандартите ESEF в счетоводството на предприятията от обществен интерес. В съответствие с наименованието на главата, авторът разглежда тази проблематика в няколко направления: а) новите стандарти на ESEF и тяхното влияние върху счетоводната система на предприятията от обществен интерес в България; б) дигитализация на финансовите отчети и възприемане на XBRL формата; в) предизвикателствата пред счетоводството при интегрирането на стандартите ESEF и г) възможности и насоки за подобряване на прозрачността и сравнимостта на финансовата информация. В резултат на изследването се правят правилни изводи по отношение на необходимостта от значителни инвестиции в технологии и обучение на счетоводителите при преминаване към XBRL формата; необходимост от разширяване на счетоводната система, породена от задължението за оповестяване на нефинансови показатели; необходимост от въвеждане на нови вътрешни контролни механизми за проверка на достоверността на данните и отстраняването на несъответствията и др.

В глава трета на дисертационния труд са представени резултатите от емпиричното изследване. Изяснени са обхвата и методологията на изследването като се аргументира тезата, че интегрирането на функциите на съставителя на финансовите отчети и директора за връзка с инвеститорите може да доведе до по-добра координация в процеса на представяне и оповестяване на информацията, което би намалило регулаторните рискове и би повишило доверието на инвеститорите. От извършения анализ на емпиричните данни може да се установи, че е необходимо: а) по-тясно интегриране на висшия счетоводен персонал в процеса на вземане на стратегически управленски решения; б) в публичните предприятия да се разработят по-ефективни механизми, посредством които да стане възможно счетоводната информационна система да се използва за стратегически цели и др. Аргументира се необходимостта от възприемането на нов модел за обучение и професионално развитие на счетоводните кадри и на последно място (но не и по значение) интердисциплиниране и

цифровизиране на комуникацията между счетоводителите в предприятието и всички заинтересовани страни, в качеството им на потребители на информация от корпоративните отчети.

В заключението на разработката по подходящ начин са систематизирани основните изводи и препоръки, които авторът прави в резултат на изследването.

Обемът на дисертацията е достатъчен спрямо спецификата и широкия обхват на разглежданата тема. Дисертационното изследване е написано на ясен и разбираем български език. Уместно е използвана възприетата терминология, като не се откриват повторения и логически несъответствия.

В дисертационния труд и автореферата към него не се констатира плагиатство или опит за използване на едни и същи текстове в различни публикации и други прояви, нарушаващи академичната етика. В тази връзка в автореферата е представена декларация за оригиналност.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд на докторант Десислава Александрова съдържа теоретични и практико-приложни приноси, които могат да се систематизират по следния начин:

1. Приноси с теоретичен характер

1.1. На основата на съществуващите в специализираната литература авторови тези и становища е изяснена значимата роля на счетоводната информационна система за информационното осигуряване на финансовия мениджмънт и ефективното управление на предприятията от обществен интерес в Република България;

1.2. Формулирани са нови подходи и принципи за оптимизиране на счетоводната информационна система, посредством внедряването на дигитални технологии и стандартизиране на процесите, ориентирани към повишаването на прозрачността на информацията, представена в корпоративните отчети тези предприятия.

2. Приноси с практико-приложен характер

2.1. Анализирано е въздействието на ESEF и ESG регулациите върху счетоводната система на публичните предприятия. Формулирани са конкретни насоки за адаптиране на контролните механизми с цел постигане на дългосрочна конкурентоспособност на капиталовите пазари;

2.2. Аргументирана е необходимостта от съвместяване на функциите на съставителя на финансовите отчети и директора за връзка с инвеститорите в публичните предприятия от обществен интерес, регистрирани на БФБ.

Така формулираните научни приноси показват, че дисертационният труд притежава необходимите научни качества и ползи както за счетоводната теория, така и за законодателните органи и стопанската практика.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

1. На отделни места в разработката, описателният характер на изследването надделява над изследователския. Известно съкращаване на текстовете, характеризиращи общоизвестни понятия и факти би позволило да се открият по-ясно застъпването от автора тези и становища.

2. За препоръчване е в бъдещата си работа, докторантът по-ясно и категорично да изразява собствено мнение по дискутираните въпроси, както и да прецизира аргументите си по отношение на формулираните изводи, препоръки и предложения.

Посочените бележки и препоръки не омаловажават по никакъв начин постиженията на докторанта. Те са насочени единствено към подпомагане на неговата бъдеща работа.

Във връзка с дисертационния труд могат да бъдат зададени следните въпроси:

1. Ако даден стопански факт, явление или процес не е намерил отражение по счетоводните сметки, не е представен в елементите на финансовите отчети, но е

оповестен в приложението към годишния финансов отчет, то следва ли този факт да се разглежда като предмет на счетоводството?

2. Как следва да се разглежда липсата на единни (хармонизирани) стандарти по отношение на оповестяването на нефинансова информация – като пречка или възможност на компаниите да представят пред заинтересованите страни, всички аспекти на осъществяваната от тях дейност.

3. Възможно ли е на базата на информацията, която е представена и оповестена в публичните финансови отчети на предприятията от обществен интерес да се установи и анализира връзката между бизнес модела на предприятието и неговата икономическа, социална и екологична политика?

V. Обобщено заключение и становище

Настоящият дисертационен труд е разработен със старание, компетентност и стремеж към обективност при разглеждането на проблемите, които попадат в обхвата на изследването. Общото ми впечатление е определено положително. В дисертацията се съдържат значими теоретични и практически постижения с характер на приноси. Поради това си позволявам с необходимата убеденост да подкрепя и предложа на членовете на Научното жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Десислава Стойчева Александрова.

Дата: 24.09.2025 г

гр. Варна

Рецензент:

(доц. д-р Светлозар Стефанов)